

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اصول روش تحقیق کیفی

نظریهٔ مبنایی

رویه‌ها و شیوه‌ها

آنسلم استراوس

جولیت کوربین

مترجم:

بیوک محمدی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تهران، ۱۳۹۳

سرشناسه: استراوس، آنسلم ال، ۱۹۱۶ - ۱۹۹۶ م.
Strauss, Anselm L

عنوان و نام پدیدآور: اصول روش تحقیق کیفی: نظریه مبنایی رویه‌ها و شیوه‌ها/ تالیف آنسلم استراس، جولیت کوربین؛ ترجمه بیوک محمدی.

مشخصات نشر: تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۵.

مشخصات ظاهری: یازده، ص ۲۶۴

شابک: ۰-۲۴۷-۴۲۶-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: ... Basics of qualitative research

یادداشت: چاپ دوم: ۱۳۸۷.

یادداشت: کتابنامه: ص ۲۶۱ - ۲۶۴.

موضوع: علوم اجتماعی -- روش‌های آماری

موضوع: نظریه مبنایی

موضوع: علوم اجتماعی -- روش‌شناسی

شناسه افزوده: کوربین، جولیت ام، ۱۹۴۲ - م.

شناسه افزوده: Corbin, Juliet M.

شناسه افزوده: محمدی، بیوک، ۱۳۲۶ -، مترجم

شناسه افزوده: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رده بندی کنگره: ۱۳۸۵ الف۴۷/الف HA۲۹

رده بندی دیویی: ۳۰۰/۷۲

شماره کتابشناسی ملی: ۲۶۶۷۹-۸۴م

اصول روش تحقیق کیفی

نظریه مبنایی، رویه‌ها و شیوه‌ها

مؤلفان: آنسلم استراوس و جولیت کوربین

مترجم: بیوک محمدی

ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مدیر نشر: ناصر زعفرانچی

ناظر چاپ: مجید اسماعیلی‌زارع

آماده سازی: عرفان بهار دوست

طراح روی جلد: مجید زارع

اجرای جلد: فرزانه صادقیان

چاپ اول: ۱۳۸۵، چاپ سوم: ۱۳۹۳

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: تفرید

ردیف انتشار: ۹۳-۳۰

حق چاپ برای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی محفوظ است.

ISBN 978-964-426-247-0

شابک ۰-۲۴۷-۴۲۶-۹۶۴-۹۷۸

نشانی: تهران، صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۴۱۹، تلفن: ۳-۸۸۰۴۶۸۹۱، فاکس: ۸۸۰۳۶۳۱۷

با تشکر و تحسین
این کتاب را به بارنی گلیسر تقدیم می‌کنیم

**اگر هنرمند در روند کارش دید جدیدی را ارائه ندهد، مکانیکی
عمل می‌کند و مدل‌های ثابتی را مثل برنامه‌های از قبل
طراحی‌شده در ذهنش تکرار می‌کند.**

دیویی، هنر به مثابه تجربه (۱۹۳۵)، ص ۵۰

فهرست مطالب

عنوان	
مقدمه مترجم	هفت
پیشگفتار	۱
خلاصه مطلب	۵
جمع بندی کوتاه	۹
بخش اول. ملاحظات اصولی	۱۳
۱. مقدمه	۱۷
۲. شروع به کار	۳۲
۳. حساسیت نظری	۳۹
۴. استفاده از متون	۴۶
بخش دوم. روش های کدگذاری	۵۵
۵. کدگذاری باز	۶۱
۶. روش های افزایش حساسیت نظری	۷۵
۷. کدگذاری محوری	۹۷
۸. کدگذاری انتخابی	۱۱۸
۹. روند	۱۴۴
۱۰. ماتریس شرطی	۱۵۸
۱۱. نمونه گیری	۱۷۵
بخش سوم. روش های الحاقی	۱۹۳
۱۲. یادداشت ها (تاریخچه ی احوال) و نمودارها	۱۹۷
۱۳. نگارش رساله، گزارش مفصل و ارائه ی سخنرانی درباره تحقیق	۲۲۴

شش اصول روش تحقیق کیفی

۱۴. معیارهای ارزیابی مطالعات نظریه مبنایی..... ۲۴۸

منابع

فهرست

درباره مؤلفان

مقدمه مترجم

این کتاب را دو محقق برجسته نوشته‌اند. آنها سال‌ها روی روش تحقیق کیفی کار کرده‌اند، به ویژه مولف اصل (آنسلم استراس) که اولین کتابش را در این زمینه در ۱۹۶۷ با همکاری بارنی گلیسر به رشته تحریر درآورد - یعنی ۲۳ سال قبل از انتشار کتاب حاضر- و این بدان معنی است که دست‌کم یکی از مؤلفان این کتاب ۲۵ سال در این باره مطالعه و تعمق کرده است. قصد ما از طرح این موضوع یادآوری این نکته است که این کتاب اولاً توسط متخصصان نوشته شده است و ثانیاً بر خلاف عنوانش یک کتاب مقدماتی نیست. بلکه چکیده سالیان متمادی تجربه و بررسی است و مطالب آن برای دانشجویان و استادان بسیار فشرده و مفید است. باید آن‌را با دقت مطالعه کنیم و هنگام تحقیق می‌توانیم از آن به عنوان کتاب مرجع استفاده نماییم.

وقتی صحبت از روش تحقیق کیفی می‌شود بی‌درنگ مردم‌نگاری انسان‌شناسان غربی در جوامع غیرغربی و به اصطلاح ابتدایی به ذهن می‌آید. با اینکه در چنین تصویری از روش حقیقتی نهفته است (زیرا ابتدا این روش را آنان ابداع و به کار گرفته‌اند)، اما درباره تحقیقات کیفی اخیر، به ویژه دودهه اخیر این موضوع چندان مصداقی ندارد. دانشجویان رشته‌های علوم اجتماعی با نظریه‌های کنش متقابل نمادین^۱، روش‌شناسی مردمی^۲، پدیدارشناسی^۳، و نظریه عمل متقابل^۴ که معرفیت بسیاری دارند، آشنا هستند. و همان‌طور که می‌دانید این نظریه‌ها که در روش‌های کیفی به کار گرفته می‌شوند، کاربرد انحصاری در زمینه مردم‌شناسی ندارند.

از طرفی در تحقیقات زمینه‌هایی چون مطالعات موردی، تحلیل محتوایی، مطالعه شرح زندگی، و... از روش تحقیق کیفی استفاده می‌شود. از این رو، دیگر برای دانشجوی

---

1. symbolic interactionism

2. ethnomethodology

3. phenomenology

4. interactionism

هشت اصول روش تحقیق کیفی

غربی در رشته انسان‌شناسی که قصد مطالعه جامعه‌ای ابتدایی را دارد، تنها این روش سودمند نیست؛ بلکه می‌توان هزاران موضوع و پدیده را در هر جامعه‌ای، حتی جوامع پیشرفته صنعتی و جوامع شهری، با این روش بررسی کرد.

از اینها گذشته روش تحقیقی کیفی با مطالعات زمینه‌های فرهنگی سنخیت بیشتری دارد، زیرا بنا به طبیعتش، با نظام ارزشی، ساختار ذهنیت‌ها و باورها سروکار دارد. البته باید بگوییم هرچند روش تحقیق کیفی به علت همین خصوصیت خود با مطالعات انسان‌شناختی سنخیت بیشتری دارد، اما بدان معنی نیست که قابل استفاده بودن آن منحصر بدین زمینه است، بدان معنی است که روش تحقیق کیفی برای درک مفاهیم فرهنگی که نیاز به درک محتوای کلامی و رفتاری دارد، مناسب‌تر است. و از آنجا که در جامعه ما به مطالعات فرهنگی احساس و تاکید می‌شود، لذا تعلیم و آموزش آن‌را برای استادان و دانشجویان ایرانی می‌توان ضروری تلقی کرد.

همان‌طور که اشاره شد این کتاب باید دقیقاً مطالعه شود. در آن واژگان تخصصی زیادی به کار رفته است که ممکن است ذهن خواننده را مشوش و یا حتی خسته کند. اما با دو مرتبه و یا سه مرتبه خواندن کتاب، موضوع‌ها آشنا تر و واژگان ساده‌تر به نظر خواهد رسید و خواننده با تصویر کلی روش آشنا می‌شود. آن‌گاه مراحل انجام آن نه تنها ساده به نظر می‌رسد، بلکه مثل زنجیری به هم پیوسته و در کلیتی معین دار برای خواننده الهام‌بخش و لذت‌بخش خواهد بود.

مؤلفان این کتاب بارها از «روش نظریه‌مبنایی»^۱ صحبت می‌کنند. ممکن است این شبهه برای خواننده پیش آید که اگر این نوشته درباره روش است چرا آن‌را نظریه می‌نامند و اگر نظریه است چرا آن‌را روش قلمداد می‌کنند. این سوء تفاهم ممکن است از آنجا ناشی شود که اغلب در ذهنمان بین نظریه و روش تمایزی قائلیم و آن‌ها را دو مقوله جداگانه می‌دانیم. اما در اصل چنین نیست. وانگهی منظور مؤلفان این است که با استفاده از روش ارائه شده در کتاب، چگونه می‌توان نظریه‌مبنایی، یعنی نظریه‌ای که مبتنی بر واقعیات باشد، ساخت. در حقیقت این کتاب دوباره ساختن نظریه‌ای است که مبنایش واقعیت و داده‌ها است و روش کار ارائه شده است.

به علاوه بخش اعظم این کتاب به کدگذاری اختصاص دارد. در اینجا منظور مؤلفان از

---

1. Grounded Theory Method

مقدمه‌ی مترجم نه

کدگذاری همان تجزیه و تحلیل است، یعنی شناسایی مفاهیم و تصورات و ارتباط آنها. لذا نباید آن را با کدگذاری در مطالعات کمی - که به معنی اختصاص دادن شماره‌ای به اظهارات خاص پرسش شونده‌ها است - اشتباه کرد. اما چرا مؤلفان برای بیان تجزیه و تحلیل از واژه کدگذاری استفاده می‌کنند دلایلی دارد که خواننده ضمن مطالعه کتاب متوجه خواهد شد. یکی از آن دلایل این است که تجزیه و تحلیل در روش نظریه مبنایی حالت خاص‌تری پیدا می‌کند و به معنایی، شبیه کدگذاری در سایر مطالعات است.

در اینجا کلمه field میدان معنی شده است تا با تحقیق میدانی field research متناسب باشد، و منظور از آن محل تحقیق است یا جایی که، افرادی که، منطقه‌ای که، سازمانی که... مطالعه می‌شود و محقق در آن به گردآوری اطلاعات خام می‌پردازد همان میدان تحقیق است. در ضمن واژه literature (که ترجمه تحت‌اللفظی ادبیات است) در اینجا متون یا متون و نوشته‌ها ترجمه شده است، زیرا که هنوز در زبان فارسی واژه ادبیات به معنی مجموعه نوشته‌هایی در زمینه یا رشته خاص علمی نیست و هنوز از آن شعر و نوشته‌های ادبی به ذهن می‌آید.

سخن آخر اینکه کتاب حاضر صرفاً برای خواندن و مطالعه کردن نیست، بلکه استفاده از آن برای تحقیق با هدف نظریه‌پردازی است. اگر از اصولی که در آن ارائه شده است استفاده نشود، مطالعه آن چندان سودی نخواهد داشت.

پیشگفتار

مخاطبان این کتاب محققان زمینه‌های مختلف (علوم اجتماعی و تخصصی‌اند که به ساختن نظریه از طریق استقرا و به کارگیری تجزیه و تحلیل کیفی داده‌ها علاقه‌مندند. صرف‌نظر از اینکه تجربیات آنها در ضمن گردآوری اطلاعات چقدر هیجان‌انگیز باشد، به هر حال زمانی فرا می‌رسد که داده‌ها می‌بایست تجزیه و تحلیل شوند، اغلب محققان در برابر این الزام شگفت‌زده می‌شوند. آنان نه تنها از زیادی یادداشت‌های میدانی، اسناد و اوراق مصاحبه (انبوهی از داده‌ها) که در مقابلشان قرار می‌گیرد وحشت‌زده می‌شوند، بلکه اغلب در مواجهه با سؤال‌های زیر به مشکل می‌افتند. چگونه می‌توانم از این همه اطلاعات سر در بیاورم؟ چگونه می‌توانم تعبیری نظری ارائه دهم؛ اگر واقعیات تجربی را که مواد اطلاعاتی نشانگر آنهاست مبنا قرار دهم، چگونه می‌توانم مطمئن شوم که داده‌ها و تعبیر من معتبر و پایا هستند؟ چگونه می‌توانم بر تعصبات اجتناب‌ناپذیر، پیشداوری‌ها، و نگرش‌های قالبی که به محیط تحلیلی آورده می‌شود فایق آییم؟ چگونه می‌توانم تمام تجزیه و تحلیل‌ها را به یکدیگر مربوط کنم تا به فرمول‌بندی دقیق نظری از زمینه مورد مطالعه دست یابم؟

هدف این کتاب فراهم‌آوردن جواب این سؤالها و دیگر سؤالها در ارتباط با تعبیر و تفسیر کیفی داده‌ها است.

شیوه نگارش صریح و روشن است. قصد کتاب عمدتاً فراهم‌آوردن دانش اصولی و روش‌های لازم برای کسانی است که می‌خواهند به اولین تحلیل کیفی طرح تحقیقاتی مبادرت ورزند و می‌خواهند «نظریه مستقل» بسازند.^۱

---

۱. نظریه مستقل substantive در مقابل نظریه رسمی formal آمده است. و منظور از آن نظریه‌ای است که از تحقیق تجربی در زمینه‌ای خاص - مثل روابط نژادی، کمک به بیماران، بزه‌کاری جوانان یا سازمان‌های مالی و... به دست آمده است. در صورتی که نظریه رسمی آن است که در حوزه رسمی یا

۲ اصول روش تحقیق کیفی

طرز تحلیل کیفی که عنوان اصلی بحث ما را تشکیل می دهد به شیوه نظریه مبنایی^۱ یا روش^۲ مشهور است. این چهارمین کتاب از سری کتاب‌ها درباره نظریه مبنایی است. اولین کتاب کشف نظریه مبنایی^۳ است که به ارائه بحث و اصول منطقی روش‌هایی که در این کتاب و در دیگر کتاب‌ها توضیح داده شده‌اند، می پردازد. تا آنجا که، مطالعه آن هنوز پیش نیاز مطالعه در هر کتابی است. دومین کتاب حساسیت نظری^۴ و سومین کتاب تجزیه و تحلیل کیفی برای محققان اجتماعی است که طوری طراحی شده است که باید توسط محققان باتجربه‌تر از خوانندگان این کتاب مطالعه شوند. اگرچه سومین کتاب خاص مبتدیان نوشته شده است، اما فکر می کنیم که حتی محققان باتجربه نیز می توانند در آن جواب‌های سؤالات پاسخ داده نشده و قدیمی خود را بیابند.

شما هر کدام از این کتاب‌ها را بخوانید و در آنها تعمق کنید، که ما نیز قویاً آنرا توجیه می کنیم، درمی یابید که بعضی از واژگان و روش‌های خاصی را که توصیه می کند، همیشه یکسان و مانند هم نیستند. به طور عمده این امر به دلیل تفکرات اضافی است که درباره آنها صورت گرفته است، همچنین به علت تجربیات مختلفی است که هم از تدریس و هم تحقیق در پروژه‌های خاصی نشأت گرفته است. وقتی که حساسیت نظری گلیسر و تجزیه و تحلیل کیفی برای محققان اجتماعی استراس^۵ را با این کتاب مقایسه کنید، به تفاوت‌های دیگری در واژگان و روش‌ها پی می برید. با این حال، همه کتاب‌ها اصولاً نسبت به تحلیل کیفی، موضوع یکسانی دارند و روشی یکنواخت ارائه می دهند. این کتاب رویه‌ها و شیوه‌ها (عنوان فرعی این کتاب) با بیشترین تفصیل و قدم به قدم، به صورتی که امروز ما به آنها معتقدیم، سودمندترین راه یادگیری تحلیل کیفی را، نشان

→

یک زمینه مفهومی از تحقیقات جامعه‌شناختی صورت گرفته باشد؛ مثل دگرگونی پایگاه اجتماعی، رفتارهای انحرافی، اجتماعی شدن، اقتدار و قدرت، نظام پاداش‌دهی و... همان‌طور که ملاحظه می شود نظریه مستقل کم و بیش نظریه‌ای است که مصداق موارد خاص است، اما نظریه رسمی طیف وسیعی از موارد را که ارتباطی با مفهوم مورد مطالعه دارند، دربر می گیرد و لذا وسیع‌تر و جامع‌تر است. از این‌رو از میان معانی مختلف subsuative مثل گوهرین، اسم، بودن، به طور ذاتی و جوهری، ما واژه مستقل را برگزیده ایم. [م.]

1. grounded theory
2. method
3. Glaser ad strauss 1967
4. Glaser 1978
5. Strauss

پیشگفتار ۳

می دهد.

همه این کتاب‌ها بر تجربیات روشن و صریح کسانی که تحقیق کیفی انجام داده‌اند و سال‌ها آن‌را در سمینارها تدریس کرده‌اند و مورد مشورت قرار داده‌اند، استوار است. این کتاب‌ها جملگی یک راه انجام تحلیل کیفی را پیش می‌کشند و هدف آنها کاملاً مشخص است: یعنی ساختن و پرداختن نظریه. نظریه‌های فلسفی و سنت علمی که شالوده این کتاب‌هاست علت دعوت به ساختن نظریه از طریق تحقیق کیفی است. پرداختن تعابیر نظری داده‌ها که از حقیقت نشأت گرفته‌اند، ابزار قدرتمندی را هم برای درک دنیای بیرون و هم برای ارائه استراتژی عمل که تا حدی اجازه کنترل و نظارت بر دنیای بیرون را می‌دهد، فراهم می‌سازد.

ما معتقدیم برای درک بهتر نظریه مبنایی، علاوه بر خواندن و مطالعه کتاب‌های روش تحقیق، می‌توانید از طریق خواندن بعضی تک‌نگاری‌ها که گلیسر و استراس و همکارانشان نوشته‌اند، درک خود را غنی‌تر کنید. اینها عبارتند از: آگاهی از مردن^۱؛ زمانی برای مردن^۲؛ تقابل متخصصین و عوام: مطالعه‌ای دربارهٔ مقاطعه کار جزء و اغفال‌شده^۳؛ سازمان اجتماعی کار پزشکی^۴؛ و کار و مواظبت تمام‌نشدنی^۵.

روش تحلیلی که جان مطلب این کتاب است را هرکسی که زحمت مطالعه روش‌های آن‌را می‌پذیرد می‌تواند فرا بگیرد. مثل هر سلسله از تمرین‌ها، سطح دستاوردها در میان استفاده‌کنندگان متفاوت است. وانگهی، تمرین‌های آموخته‌شده از این کتاب، به نحوی که نویسندگان و خوانندگان از ابتدا از آن انتظار دارند، ممکن است سودمند افتد. همان‌طور که استراس اشاره کرده است، وقتی که صحبت از انجام تجزیه و تحلیل می‌شود، «یادگیری آن مثل هر نوع مهارتی، مستلزم سخت‌کوشی، تداوم و بعضی اوقات، اما نه همیشه، همراه با تجربیات لذت‌بخش است». به طور یقین، این کار اغلب بسیار هیجان‌انگیز و لذت‌بخش است. علاوه بر این، کسب این قبیل تجربیات، شرط اولیه کشف طرز به کارگیری و وفق دادن آن با هر روشی است - از جمله نظریه مبنایی. به کارگیری و عادت به استفاده از این روش مستلزم «آشنایی با مجموعه‌ای از محتواهایی

---

1. Awareness of Dying

2. Time for Dying

3. Experts versus laymen

4. The Social organization of medical work

5. Unending Work and Care

۴ اصول روش تحقیق کیفی

است که به شرایط مربوط می‌شود، است. وانگهی [ارائه] شرح زندگی [از طریق بررسی] مستلزم تیزبینی [در انجام کار]، به اضافه حساسیت اجتماعی و نظری است. و مهم‌تر از همه، برای تکمیل هر پروژه تحقیقاتی به کمی شانس و شجاعت نیز نیاز است».

خلاصه مطلب

این کتاب به سه بخش عمده تقسیم شده است: بخش اول نگاهی است کلی به منطق عملی. منطقی که طرز استفاده از نظریه مبنايي را توضیح و آن شامل فصل اول تا فصل چهارم است. بخش دوم به شرح دقیق رویه‌ها و شیوه‌های تحلیلی این روش اختصاص یافته است. این بخش فصل‌های ۵ تا ۱۱ را دربر می‌گیرد. بخش سوم، یا بخش نهایی، روش‌های کمکی مهم را که همراه گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها است، شرح می‌دهد. اینها شامل فصل‌های ۱۲ تا ۱۴ هستند.

حال هرکدام از فصل‌ها را جداگانه در نظر می‌گیریم؛ فصل اول شکلی از سؤال و جواب را ایجاد می‌کند تا خواننده را با فرق بین تحقیق نظریه مبنايي و روش تحلیل سایر انواع تحقیق کیفی آشنا سازد. منشأ فلسفی آن را شرح می‌دهد و همچنین به بعضی از سؤالاتی که اغلب توسط دانشجویانی که می‌خواهند به اولین مطالعه نظریه مبنايي خود مبادرت ورزند، جواب می‌دهد.

عنوان فصل دوم «شروع به کار» است و هدف نیز همان است، یعنی فراهم آوردن اجزاء ترکیب‌کننده اصلی که برای شروع مطالعه نظریه مبنايي ضروری است. در این فصل پیشنهادهایی ارائه می‌کنیم مبنی بر اینکه چگونه باید منابع مسائل تحقیق را شناسایی کرد و سؤال تحقیقی را به دست آورد.

در فصل سوم شرح می‌دهیم که منظور ما از حساسیت نظری چیست، که خود مفهومی مهم در روش‌شناسی نظریه مبنايي است. ما همچنین در این باره به بحث می‌پردازیم که چگونه فرد ممکن است موازنه‌ای بین خلاق بودن، که یک جزء ضروری ساختن نظریه است، و انجام کار «علمی مناسب» که نهایتاً هدف هر نوع مطالعه تحقیقاتی است، به وجود آورد.

فصل چهارم به بحث درباره چگونگی استفاده از متون در مطالعات نظریه مبنايي

۶ اصول روش تحقیق کیفی

می‌پردازد و اسطوره‌هایی را که سال‌ها درباره استفاده از آنها شکل گرفته، پاک‌سازی می‌کند. این کار را با این توضیح که چگونه فرد ممکن است یا استفاده از خواننده‌های حساسیت نظری پیدا کند و مفاهیمی را بسازد که بعداً بتوان با مراجعه به داده‌ها در واقعیت به آنها اعتبار بخشید، انجام می‌دهد.

فصل پنجم را که اولین فصل درباره تجزیه و تحلیل است به توضیح کدگذاری باز^۱، اختصاص دارد. ما خواننده را قدم به قدم راهنمایی می‌کنیم؛ با شیوه‌های عنوان دادن به مفاهیم شروع می‌کنیم، سپس به سراغ اینکه چگونه مفاهیم جمع‌آوری شده مقولات را تشکیل می‌دهند می‌رویم، بعد به اینکه چگونه باید مقولات را نامگذاری کرد، می‌پردازیم، و بالاخره گفتار خود را با بحثی درباره اینکه چگونه باید مقولات را با مراجعه به خصوصیات آنها ساخت و پرداخت، و نیز طیف ابعادی که آن خصوصیات ممکن است تغییر کنند، پایان می‌دهیم.

به نظر ما فصل ششم یکی از مهم‌ترین فصل‌ها است و در آن، ما به ارائه شیوه‌هایی می‌پردازیم که تعصبات و طرز فکر رایج ما را درباره اطلاعات از بین می‌برد. و بدین وسیله به خواننده کمک می‌کند که با دید جدیدی به اطلاعات نگاه کند. این امر برای هر کسی ضروری است که در ضمن علاقه بر قرارداد دادن یافته‌هایش بر مبنای واقعیت بخواهد درباره پدیده‌ها خلاقانه فکر کند.

در فصل هفتم به دومین نوع کدگذاری یعنی کدگذاری محوری^۲ می‌پردازیم. در اینجا به توصیف اینکه چگونه مقولات به وسیله مبدلی که ما آن را الگوی نمونه^۳ می‌نامیم به زیر مقولات مرتبط می‌شوند. همچنین این فصل شامل بخش کوتاهی است که در آن به توصیف این می‌پردازد که چگونه تحلیل‌گر از دو شیوه تفکر استقرا و قیاس استفاده می‌کند و می‌تواند به بررسی فرضیه‌هایش درباره روابط احتمالی بین مقولات و جزء مقولات بپردازد.

طرز کدگذاری انتخابی^۴ در فصل هشتم شرح داده شده است؛ اینکه چگونه مقولات اصلی به یکدیگر مربوط می‌شوند و کلی را تشکیل می‌دهند، و اینکه چگونه با گروه‌بندی مقولات بر طبق محل تلاقی ابعاد خاص، تنوع در نظریه کسب می‌شود در این

1. open coding

2. axial coding

3. Paradigm

4. selective coding

۷ خلاصه مطلب

فصل از آن بحث می‌شود. فصل نهم که دربارهٔ روند کار است، نشان می‌دهد که چگونه می‌توان دگرگونی و تغییر را در نظریه دخیل کرد.

فصل دهم به ارائه چهارچوبی می‌پردازد مبنی بر اینکه چگونه فرد می‌تواند شرایط و پیامدها را به طور محکم، و با مرتبط کردن آنها به پدیده و از طریق کنش / واکنش متقابل^۱ در نظریه ادغام کند. این فصل برای تحلیل‌گران باتجربه‌تر تهیه شده است اما در آن مطالب سودمندی برای مبتدیان نیز وجود دارد. بخش کوچکی نیز در پایان فصل منظور شده است که در آن به بحث دربارهٔ فرق نظریهٔ رسمی و نظریهٔ مستقل پرداخته‌ایم.

فصل یازدهم با عنوان «نمونه‌گیری»^۲، توضیح می‌دهد که در روش نظریهٔ مبنایی چگونه می‌توان نمونه‌گیری کرد. به طور مشخص نشان می‌دهد که چگونه نمونه‌گیری بر حسب نوع کدگذاری - کدگذاری باز، محوری یا انتخابی - که محقق بدان مشغول است، فرق می‌کند.

نقش یادداشت‌ها و نمودارها در فصل دوازدهم بررسی می‌شود. این ابزار سودمند به این منظور به کار گرفته می‌شوند که محقق نتایج حاصله از تحلیل‌هایش را مدنظر داشته باشد و ضمن اینکه در روند کدگذاری پیش می‌رود، هم عمق پیدا کند و هم در میزان انتزاعی بودن پیشرفت نماید. در فصل سیزدهم به موضوع‌های مهم در چگونگی ارائه و نوشتن دربارهٔ نظریه مبنایی در کتاب‌ها و مجله‌های تخصصی و رساله‌ها روی می‌آوریم. در فصل نهمی، یعنی فصل چهاردهم، به ارائه معیارهای ارزیابی مطالعات نظریهٔ مبنایی می‌پردازیم. این فصل بی‌اندازه سودمند است، نه فقط برای افرادی که می‌خواهند کار خود و دیگران را نقد کنند، همچنین برای آنهایی که مقالات را برای چاپ در مجله‌ها و مراکزی که هزینه تحقیق را می‌پردازند، بازبینی و ارزیابی می‌کنند.